

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XXXIV. De voto & voti redemptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

quod d. De liber. exhiben. & l. pen. C. De part. potest. converso tamen ad fidem, siue ille sit pater, siue mater, communis proles potius adhibenda, & iure sequitur conditionem, si necdum sit doli capax. Ratio est, ne ab infideli pervertatur, c. 2. b. t. habetque Ecclesie jus eam baptizandi. Ut hac in parte non attendatur patria potestas, uti & in aliis spiritualibus non attenditur, cum libertatem in vitis parentibus, ad fidem venire possint: sed potius incipitur favor fidei Christiane, ut patet ex verbis finalibus, d. c. 2. cum summa sit ratio, quae pro religione facit, l. Sunt Personae 43. De relig. & sumptibus Dico, si necdum sit doli capax, quam si ratione utatur proles, relinquenda est suo arbitrio, nec inuita baptizanda, ut dicitur infra Tit. 42. Vid. Sanchez. De matrimon. lib. 7. Disp. 72. in fine.

TITULUS XXXIV.

De voto & voti redemptione.

SUMMARIUM.

1. Votum unde dictum, & quid.
2. Votum aliud Simplex, aliud Solemne.
3. Solemne dupliciter fit, per ingressum sive professionem, & per susceptionem Ordinis sacri.
4. Simplex quia, & qualiter fiat.
5. Aliud item Tacitum & Expressum; aliud implicitum & Explicitum; &c.
6. Votendi consuetudo laudabilis.
7. Votere quoniam possint.
8. Episcopi & Clerici an & qualiter votent.
9. Vota Religiosorum an licita?
10. An & uxerum, respectu maritorum, & contra?
11. An filiorum suorum & servorum?
12. Quid juris in praedictis quoad vota realia?
13. Materia voti est actus humanus, & possibilis.
14. Quid juris, si sub voto rei impossibilis contineatur quid possibile?
15. Votum non eccandi an validum?
16. Item materia voti est actus bonus.
17. An & actus indifferentes?
18. An necessarioventura?
19. An actus boni, qui sunt sub precepto?
20. Circumstantia vana adiecta an vitiet votum?

21. Votum contra prius votum an teneat?
22. An & votum rei quidem bona, sed cuius contrarium melius?
23. Matrimonium an licita materia voti?
24. Quid si actus sit partim bonus, partim malus?
25. Actuum bonorum omisso an ponat materiam voti.
26. Forma voti consistit in promissione.
27. Promissio debet esse deliberata.
28. Votum subita animi perturbatione emissum an ratum & firmum?
29. Pro voto ac deliberatione debita an praesumendum?
30. Adesse debet & intentio obligandi se.
31. Intentio interior an ponat votum & obliget?
32. Intentio non implendi obligationem non impedit.
33. Votum debet esse liberè emissum.
34. Metus quis & qualis impediatur effectum voti.
35. Metus iustus an irritet votum iure natura?
36. An iure Ecclesiastico?
37. Metus reverentialis an iusta causa irrationis?
38. Dolus & error an irritum ponant votum?
39. Error siue ignorantia circa naturam & substantiam voti illud irritat.
40. Ut & circa circumstantiam gravissimam.
41. Error circa causam finalem similiter irritat.
42. Non etiam circa causam impulsivam.
43. Idque in ignorante & inincibiliter & vincibiliter.
44. Item quoad votum simplex, non solemne.
45. Effectus voti obligare in conscientia.
46. Idque iuxta materiam voti, gravem aut levem.
47. Votens in materia gravi an possit nullo obligari sub peccato mortali?
48. Votens ex materia levi an se possit obligare sub peccato mortali?
49. Actus leves iterati qualem ponant reatum: & quid si plures actus tendant ad unum actum componendum?
50. Dubius de voto emisso utrum teneatur.
51. Quid si dubitetur de valore voti?
52. Quid si de voti materia, an licita?
53. Lapsus termini, intra quem votum praestandum, ab eo non liberat.
54. Praevio impedimento eius diei, quo implendum votum, an teneatur quis praevire?
55. Vota

al.
na hic d
a quum
tem ag
Dionisi
one, et
scritus
noo par
tam
on par
o, qu
altera
de quib
XXIII
delium
IM
mum
non par
vum
jogato
de cour
is luter
os quita
on bull
7. ubi
ora con
facere
in, ut
Datur
aer in
re,
o de
o ad b
ibus: qu
s. Chri
re non
ence
ostur,
is in
et att
rem, l

55. *Voti causa cessante an obligatio cesset?*
 56. *Vovens jejunare Feriis sextis, an teneatur incidere in illas Natali Domini?*
 57. *Votum an obliget cum periculo vita, aut iactura bonorum?*
 58. 60. *Votum ipsum voventem tenet, non alium.*
 59. *Impuberes oblari Religioni per parentes an teneantur ad votum?*
 61. *Hares an teneatur ad vota defuncti.*
 62. *Filius non adimplens votum, in casu c. Licet. 6. h. r. an privetur tota successione.*
 63. *Hares teneatur ad defuncti vota realia.*
 64. *Inque ipso jure, & vi recepta hereditatis.*
 65. *An & testatore declarante se nolle tale onus sequi heredem?*
 66. *Hares quatenus teneatur ad vota mixta.*
 67. *Voti obligatio cessat, si deficiente materia.*
 68. *II. Per irrationem à Superiore factam.*
 69. *Veluti à domino, marito, patre, vi potestatis dominica, maritalis, patris.*
 70. *Item vi potestatis spiritualis, à Pont. Episcopis & Pralatis Religionis.*
 71. *An eadem potestas sit Pralatis circa vota Novitiorum?*
 72. *Irritatio hac an locum habeat in votis, quae praeceperunt statum subjectionis?*
 73. *III. Per commutationem.*
 74. *IV. Per Dispensationem.*
 75. *Dispensandi potestas quo iure competat Episcopis.*
 76. *Dispensatio an licita in votis concernentibus commodum tertii?*
 77. *Dispensare an S. P. possit super uno ex substantialibus voti solemnibus?*
 78. *Ad dispensationis istius valorem an requiratur iusta causa?*

Professio, de qua supra Tit. 31. continet votum, quod à vovendo, id est promittendo, dictum, est actus religionis, quae Deo iustum ac debitum cultum tribuit, cui vota nuncupamus, tamquam omnium largitori, vel pro impetratis jam beneficiis, vel pro impetrandis. Unde rectè definiuntur. *Votum esse religiosam promissionem Deo factam de meliori bono, libera voluntate. Excluditur promissio, quia fit homini, ut non sit religiosa. Excluditur & propositum quid faciendi in honorem Dei, quia obligatio, quam ponit votum, ut inferius dicitur, non inducitur nisi ex voluntate, quam non*

habet propositum tantum habens quid faciendi. Vide Azor. *Instit. Moral. p. 1. lib. 11. c. 12. p. 199. segg. Bellarm. como. 1. Contr. De Monachis lib. 1. c. 14. Suarez, de Voto lib. 1. c. 2.*

Variè votum dividitur, Praecipua dividitur quòd aliud sit simplex, aliud Solemne. Inter duo membra non est differentia quoad personam, quam utraq; habet; nec per se est solvere ex voti materia & ratione differentia, iure divino, sed solum ex Ecclesiae statuto, patet ex c. unico eod. in 6. quo sublato nihil esset solemne.

Habet autem Ecclesia vota duo Solemnia. Prius est, quod contingit per professionem publicam vel expressam, alicujus approbatione Religionis interveniente simul acceptatione prioris; atrequam votum dici solemne dicitur, & vovens retinet dominium sui, tantus acceptationem desiderans ante causam potest dici perfectus. Suppletur etiam Superiorum, vices Dei gerentem, & c. Dico, approbata Religionis; nam aliter simplex tantum foret. Alterum, quod dicitur sacri Ordinis susceptionem, cui Ecclesia adhaeruit continentiam, quam solemne vovete consentur, qui Ordinibus sacri Ordinis.

Simpliciter nullam requirit acceptationem Superiorum, sed continuo valet, sive in publico emittatur, sive in privato. Ad quod & pertinet illud, quod est Religionis non approbata, & c. dictum: nam cum solemnitas habeat effectum suum ex statuto Ecclesiae, solemne dicitur, cui Ecclesiae statutum non adhaeruit. Non valet autem nisi voto approbata Religionis, verò istud votum ut simplex tenet, quatenus Ecclesia illud non improbat, nisi votum iustum sit animi, ut non velit tenei, nisi in Religione.

Aliud item est tacitum, aliud Explicite, aliud Explicite, ut professionis approbatae coram Superiore, aliud Implicitum, contentum sub susceptione sacri Ordinis. Aliud Personale, quo officium personale, vel votum voventis promittitur, ut jejunare, aliud Reale, quo promittitur pecunia, aut aliquid pecuniae aestimabile, ut dare eleemosynam. Aliud Mixtum, quod partim actionem bonam concernit, partim rem, sive praeter

hominis, etiam reales sumptus includit, cujusmodi est peregrinatio ad aliquem locum, cum alicujus rei oblatione. Est & aliud Absolutum, aliud Conditionale, ad certam conditionem re- larum, veluti si quid contigerit. Illud est purum, & vel perpetuum, vel Temporale, ad certum tempus restrictum, quod non egreditur. Condi- tionale iterum aut est Pœnale, quo promitti- tur poena in casum, quo quid faciat aut non fa- ciat votens; aut non pœnale, quo se obligat in casum, quo convalescit, aut similem. Dividitur etiam in Affirmativum, quod continet positi- vam professionem de agendo aliquid, ut pece- grinando, orando; & in Negativum, quod cadit in omissionem actus, ut non fornicandi, non nubendi.

6 Vovendi conuetudinem laudabilem esse Ca- tholica habet sententia, probata, præter alia lo- ca, Psal. 75. *Vovete & reddite Domino Deo vestro: & Eccl. 19. Colent eum in ostiis & muneribus; & vota vo vebunt, & solvent;* quod de Christo vi- detur intelligendum. Ut non nisi qui reprobi sunt sensus, negent Christianis esse vovendum, & non audiendi obmuturantes hæretici, quod laudabile est & Deo gratum pro jure suo reprehendentes, ex hoc solo quod in Catholica Ecclesia usurparum.

7 Voti capax est solus homo viator; tendit enim votum ad impetrandum beneficium. Quo non indigent beati, qui in termino sunt: non etiam mortui, qui per se mereri amplius ne- queunt. Non tamen omnis homo viator est ca- pax voti, sed tantum habens usum rationis. Ut excludantur à vovendo impuberes, doli non capaces, amatores, furiosi, non tantum perpe- tuos, sed & ad tempus; pro tempore & disposi- tione, qua ratione uti nequeunt, ut dormien- tes, phrenetici, ebrii, quia pro dispositionis istius tempore ratione non utuntur, ut votentes non obligentur. Est enim votum persona- lis actio à voventis voluntate procedens, ut eam præsupponere sit necesse. Illi, quibus est usus rationis, quantum ex parte sua votere pos- sunt, si aliunde non impediuntur. Vid. Suarez, de Voto c. 2.

8 Impediuntur Episcopi validè aliquid vo- vere, quo vinculum, per quod sunt addicti suæ Ecclesie, solvatur, etiam si tendat ad reli- gionem, sine Pont. Rom. auctoritate, & Nisi

sup. De renunt. c. Licet 18 sup. De regularib. Azor. d. lib. 11. c. 16. qu. 2. & Suarez d. lib. 3. c. 4. n. 2. & seqq. Alii Clerici etiam in dignitate positi non sunt prohibiti; can. Dna 19. q. 2. quod per eorum vota non ita præjudicetur Ecclesie. Petenda tamen licentia à Superiore, qua non obreata nihilo magis impediuntur, arg. d. c. 18. Azor. d. c. 16. q. 3.

Subjunctio non facit omnia subjectorum vo- ta irrita. Ubi distinguendum inter personalia & realia. Illa melioris boni, sunt valida, etiam in Religioso, si per Regulam non sint prohi- bita, statimque valent. Petenda tamen à Superiore licentia, vel facultas, ut reddantur, sine qua Religioso nihil agere licet, cum in illius arbitrium voluntatem suam conjecerit, can. Monacho xx. q. 4. & can. Nolut. xxxiii. q. 5. Azor. d. c. 16. q. 4. Suarez d. lib. 3. c. 6. nu. 7. & seqq. Quod si per Regulam opus fuerit prohibitum, certum est, nullius esse momenti votum. Ubi non rectè dixeris subintelligi, nisi Prælati dispenset; quia votum est absolutum, quod non habet subintellectam istam conditio- nem: & deinde melius est servare Regulam, quam uti dispensatione ad operandum contra istam.

Quid in uxorum votis? R. Non obstante sub- jectione, iis esse liberas multas actiones hone- stas, & virtutum materias, quas mariti illis pro- hibere nequeunt, propterea quod debitum of- ficium in his, quæ ad statum eorum non perti- nent, non impediunt; ut proinde valida sint vo- ta uxorum circa istas materias. Quoad ea verò, quæ concernunt jus maritorum, non possunt absoluta vota, & independentia à maritis, emit- ti ab uxoribus; rectè tamen subintellecta con- ditione, si consenserint, si non prohibuerint, quia alias non esset licita materia. Idem dicen- dum de votis maritorum, respectu uxorum, quatenus spectant ad usum conjugalem, in quo sunt pares vir & uxor, c. Gaudemus inf. De di- vort. Sic & votum abstinentiæ aut simile, qua- tenus in præjudicium alterius redundat, absolu- tum non emittunt, sed bene sub conditione, si alter consenserit, d. can. Nolut & can. Mani- festum xxxiii. q. 5. Azor. d. loco qu. 10. Suarez d. lib. 3. c. 6. nu. 26.

Filiorumfam. vota absoluta non aliàs te- nent, quam si sint actuum, qui debitam pa- renti

Q q

regi-

rentibus obedientiam non irapediunt, ut sunt observationes praeceptorum, actiones honestae: alias si derogent juri parentum, habent conditionem, & consentent. Servorum vota cum ordinariè pendant à voluntate dominorum, habent & ordinariè conditionem, si consentent, nisi fiat tales actus, quibus nullatenus praediceretur dominis.

12 Quantum ad realia vota, non sunt ea valida, nisi eorum, qui habent liberam facultatem utendi, & disponendi de rebus, votis. Quo modo Religiosorum, qui non habent proprium, vota realia non tenent, nisi vel admistrationem habeant, aut vovent sub conditione, si his concedatur. Praelati, quibus est administratio bonorum, ex vi sui muneris, ut habent licentiam dandi elemosinas, ita & vota validè juxta eam mensuram emittendi; quae ad summum includent conditionem negativam, nisi à Superiore impediatur. Religiosi administrationem non habentes inuoluntè emittunt absolute vota realia, quia vovent de re aliena, ut non teneantur petere licentiam. De re tamen, quam in usus suos possunt consumere, si parè utendo & sibi subtrahendo vovent elemosinam facere, tenentur facultatem petere à Superiore, quod votum hoc fit de re bona, & non indecens, ut illi subsit conditio, si decet licentiam, quae ideo petenda. Quantum ad uxores, non rectè vovent vota absoluta de bonis communibus & dotalibus, quod eorum administratio dependeat omnino à marito, cujus proinde licentia est opus. Quantum ad peraphernalia, videntur vota earum tenere, cum ipsis sint propria, & eorum liberum habeant usum. Idem de filiisfam. quoad bona paterna: nam quoad proptia, ut castrensia & quasi castrensia, ut libere disponunt, ita & vovent tenentur. Servi, cum proprium non habeant, voventes non tenentur, cum de dominorum suorum rebus non disponant, nisi aliquid de servitio suo eis permittatur acquirere & disponere.

De Voti materia.

13 **C** Errum est, materiam voti esse aliquem actum humanum: debet enim id, quod promittitur, esse in potestate promittentis, cum statim sit promittere, quod praestare

nequeas. Non est autem in ejus potestate actus humanus. Ubi non est factus, actus non est probabilis, sed etiam usus ejus debet esse venti possibilis. Nam si illi sit impossibile, non faceret ad valorem voti, cum actus sit probabilis, quia non alienum factum quis venturum. Unde consequitur, actum impossibilem non tantum simpliciter, verum etiam voventi non ponere materiam voti, proinde quod ad impossibilia nulla sit obligatio, *de possibili* D. De R. I. & ad impossibile non obligetur, c. Nemo potest De R. I. in 6. Ratio facilis, quod voluntas imponens sibi obligationem, debeat esse consentanea rectae rationis, qualis non est obligans ad impossibile. Ubi sit prorsus inutile non tantum quoad materiam, verum & quoad aliam ejus locum standam possibilem, quia cum non sit prorsus ad eam nulla est obligatio. Vid. Suarez de Voto c. 1. §. 2.

Quid si sub voto rei impossibile concurretur quid possibile? R. Distingendum est: si principalis & totalis voti materia sit aliquod moraliter, & secundum usum humanum indivisibile, ad nihil obligatur voventis, ex jam dicta ratione. Nihil facit quod accessoria sit possibilis, quia non est per se sub promissione, sed tantum accessoria quorum non est usus, non stantè principio. Si sit totum divisibile, cujus partes aliquae sunt possibiles, obligatur eatenus vota, quia quantum in se fuit, intendit se obligare ad promissum, quatenus fieri potest. Ubi tantum pars fieri possit, obligatur ad partem; cum nihil obstat, votum, ut in duas res, pro parte valere, pro parte non valere, secundum Reg. quod utile per impossibile vitietur; & si non valet, quod ago, non potest. c. unico §. 1. in fine De dispensat. in 6. Quod spectat, quod dictum supra de Regularib. maritum solemniter professum, pariter aut in seia uxore, inuoluntè quidem professum, obstrictum tamen esse voto publici castitatis, quia eatenus in ejus castitate testate vivere, & se obligare. Quod si in principali possibili adjectus fuerit modus possibilis, votum obligabit, & servandum erit in actu principali, modo selecto, quod occidentalis non destruat substantiam, & in

pedimentum in accessorio non redundet in principale, per textum in *c. un. De consecrat. Eccl. in 6.* Veluti si quis voverit iter Hierosolymitanum perficere genibus flexis. quod cum modo isto est impossibile, est tamen possibile sine modo; ut obliget ad principale iter, omisso modo impossibili adjecto, qui cum sit loco accessorii, non debet vitare principale Navarr. in *Summa c. 12. nu. 43.* Nisi tamen vovet nris intentio fuerit non obligari ad actum principalem sine tali modo: ex qua cum pendeat obligatio, potest illa connectere, quæ secundum se connexa non sunt, & nolle principale, nisi dependentes ab accessorio; vel nisi modus additus faciat ad minuendam materiæ difficultatem. Nam si notabiliter ex defectu voluntatis actus fiat difficilior, qui putabatur possibilis, non obligabit votum ex defectu voluntatis: veluti si quis vovit aliqua loca visitare equo, ut putabat possibile, cum non sit possibile, non tenetur pedibus iter facere. Vid. Suarez *d. lib. 2. c. 2. nu. 10. & 11.*

15 Q. II. An teneat votum non peccandi? R. Non peccandi mortaliter votum esse validum simpliciter, cum sit de re honesta & possibili, si non per naturam humanam, saltem per divinum auxilium imploratum: & quamvis sit difficile, non tamen ea difficultas tanta, ut reddat votum nullum. Quo modo Navarr. *d. c. 12. nu. 65.* dicit, violentem votum tale bis peccare: ut minus expediat ejusmodi votum, quod de occasione gravius peccandi, & rari sint, qui divine gratiæ ita cooperentur, ut nunquam peccent mortaliter. Est & votum non peccandi venialiter de re honesta, ut videatur non invalidum; difficilius tamen, quam præcedens, minusque expediens, nec consulendum. Ut non desinat, qui dicant esse nullum, propter impossibilitatem; quod verum est, si absolute fiat. Alias & hoc possibile erit divino auxilio: & obligabit ad vitanda peccata venialia, ex deliberatione & plena advertentia, cujus violatio non videtur excedere peccatum veniale, quod sit de re levi, secundum Navarr. *loco cit. Azor. d. lib. 11. c. 13. qu. 4.*

16 Oportet præterea res sit bona, in quam votum cadat; nam nemo potest obligari ad actum malum, tamquam ad impossibilem, *l. Filius 15. D. De condit. Inst. sive sit malus ex*

objecto, sive ex fine, aut adjuncto: quatenus tamen adjunctum est motivum principale, & primario intentum, quia reddit actum malum, atque ita votum nullum, tamquam cadens in materiam incapacem. Nam si primaria intentio feratur in actum bonum, adjunctum vero sive circumstantia secundaria intentione sit mala, tunc orietur obligatio ad ipsum actum, rejecta circumstantia, quia tunc in virtute duo sunt vota, quorum prius principale bonum est, & implendum, alterum secundarium malum, & inutile, ne utile per inutile vitetur. Sic vovens, si in duello liber & salvus evaserit, tenetur; è contra non tenetur vovens in casum, quo ex injusto bello victor revertetur, cum tale votum cooperetur ad finem injustum, atque ita judicetur stultum, Deo non gratum, cui nihil gratum, nisi quod bonum. *can. In malis xxiv. q. 4. Suarez. d. lib. 2. c. 5. nu. 12. & seqq.*

17 Ubi quaeritur Primò, An actus indifferentes sint materia voti? R. Non esse eatenus, quatenus sunt indifferentes, quod non sint secundum se boni, uti in voto requiritur; aut si non sint mali in individuo, non sunt tamen utiles ad divinum officium, quod est finis voti. Si tamen circumstantia contineat finem honestum, tenebit votum. Sic qui vovit non intrare aliquam domum, aut non transire aliquam plateam, inutile votum fecit. Si tamen ideo vovit, ut evitaret occasionem peccandi ibi obviam, votum tenebit, propter circumstantiam, quæ utilis est. Navarr. *d. c. 12. nu. 28. Azor. d. c. 13. qu. 5. Suarez. d. lib. 2. c. 4. nu. 3.*

18 Q. II. An necessario eventura sit voti materia? Non esse, cum votum debeat esse circa rem, quæ eligi possit, aut omnitti: electio autem nulla circa ea, quæ necessario eventura, Et hoc, quatenus absolute talia sunt; nam si habeant ultimum liberum, aliud dicendum. Suarez *d. lib. 2. c. 1. nu. 6.*

19 Q. III. An actus boni, qui sunt sub præcepto? R. Non desse, qui negent esse materiam voti, quod ad eos sit sufficiens obligatio ex præcepto, ut per votum frustra inducatur nova; cum frustra promittatur alteri aliquid, quod non debetur, secundum ea, quæ tradit Jason in *l. Qui bis 18. D. De verb. oblig.* Veram tamen esse sententiam, tales actus ponere
Q q 2 mate-

materiam votivam licet sint aliquo modo necessarii, ratione præcepti, simpliciter tamen sunt voluntarii, & relictæ arbitrio communi, ejus libertatem non tollunt. Ut prior obligatio non omnino determinet voluntatem, aut seddat eam immobilem in proposito id faciendi, ad quod obligatur; ut maneat materia capax obligationis honestæ, & Deo gratæ. Quod facit, quod non repugnet, addi obligationem obligationi, & unam rem ex duabus causis deberi, *Instit. De legat. §. ex contrario* l. 4. licet unica præstatione satisfiat obligationi, *d. l. 18.* Quod præcipue procedit, si posterior obligatio addat firmitatem. *Jas. in d. l. 18. in fine*, uti in casu præfenti, in quo amplius determinatur voluntas, & immobilior redditur in proposito, veluti audiendi Missam die festo, non comedendi carnes die Veneris. Quo casu contraveniens non tantum erit reus præcepti, quod violavit, sed & fractionis voti. Et qui vovit castitatem, fornicando, non solum fornicationis peccatum incurrit, sed & voti violationem. *Vid. Suarez d. lib. 2. c. 6.*

20 Q. IV. Utrum circumstantia ridicula aut vana adjecta vitiet votum? R. Non videri, ne per accessorium vitietur principale, quod est bonum, *e. unic. De consecr. Eccl. in 6.* contra juris regulam, quæ non vult utile per inutile vitari: modo circumstantia accessoria non contineat motuum principale & primario intentum, quia tunc & principale vitaretur, secundum ea, quæ dicta sunt paulò antè *nu. 14. in fine.*

31 Q. V. An votum contra prius votum aut juramentum teneat? R. Non videri, quòd nequeat continere bonum, siquidem prius votum sit validum, & de meliori bono, ut posterius necessario contineat materiam meliori bono oppositam, atque ita nullum ex eo capite. Potest tamen & posterius valere contrarium priori, quod est de bono & honesto, si illud contineat bonum melioris ordinis, quod semper est exceptum.

22 Q. VI. An teneat votum rei quidem bonæ, sed cujus contrarium est melius? R. Non videri, quod votum videatur malum, utpote impediens à re meliori, aut inducens inhabilitatem ad statum perfectiorem: quod repugnet divinæ voluntati, cui omne votum debet esse conforme, ut habeat valorem, Ad

quem non est satis, quòd votum versetur in bonum & honestum; nam debet & deesse, quod non impediatur bonum melius, quæ quodcumque opus bonum, quod sine impedimento majoris boni fieri potest, licet in paratione non ad quodvis opus bonum, sed ad oppositum. *Navarr. d. c. 12. nu. 1. Suarez lib. 2. c. 9.*

Q. VII. An igitur actus contrahendi rationem ponat materiam voti? Dicendum, dictis, non posere, propterea quòd hoc modi vinculum inducat effectum repugnantem meliori bono, scilicet castitati, utpote atque ita sit impedimentum boni majoris, proinde non teneat. Ubi quis non recitaverit, juramento posse quem obligat ad continentium cum aliquo incedendum, ut dicitur *infra lib. 4.* nam non ideo & voto ea vitantur, licet major sit ejus obligatio, quam mentum sequitur naturam actus, cui obligatur; promissioni scilicet, quæ validè facta est, qui, quatenus sibi videtur hanc eam acceptat, licet non sit ex melioribus, tum verò sit Deo, cui non est res gratæ, sed dens meliorem, & altioris ordinis, Summen casus, quibus tale votum est validum, persona sit fragilis, ut ad vitandum consensum, judicio prudentium, melius illi fore habere, quam uti. Tali enim de causa emittitur votum validum erit, quia tali personæ simpliciter de meliori bono, & necessitate tale remedium, tamquam medicinæ, aut rem utilius, quam status religionis, & proinde Deo gratius. Non tamen ita validum, si excludat religionem, si forte per eam peccat, vovens se posse occurrere periculo incipientiæ, aut id evitare, quia nunquam emittitur remedium melioris boni; sed in tantum obligat tale votum, ut, si melius non eligatur, illa, quæ vota est, acceptetur. Si tale votum sit emissum intuitu pietatis, & misericordiæ, ut si quis voverit ducere in tricem causa averrendi illam à peccato, quæ spectat ad opus meritorium, *e. inter 20. in sponsal.* aut virginem pauperem, cujus claratur integritas, ut ei subveniat. Nec votum videtur obligare absolute, cum ex clusione majoris boni, scilicet, status religionis, qui est perfectior, ut tantum obliget, ut

ducturus uxorem, talem ducere debeat, non etiam absolute obliget, quia esset impedimentum majoris boni, atque ita malum. Vid. Navar. d. c. 12. num. 43. Azor. d. c. 13. qu. 9. Suarez d. c. 9. nu. 2. & seqq. Quod de matrimonio dictum, idem obtinet in voto quocumque statu pio inferiore, quod scilicet non obliget inhabilitando ad statum altioris & perfectioris ordinis. Suarez. d. loco num. 23.

24 Q. VIII. Quid si vesetur votum circa obiectum includens partem bonam, partim malum? Resp. Votum tale obligare ad id, quod bonum est & licitum, seclusa malicia. Exemplum est in voto dandi elemosinam ex omnilucto; intelligitur enim hoc de justo tantum non etiam de iniusto. Navar. d. c. 12. num. 37. ponit exemplum in eo, qui se vovit nudum peregrinatum, quem recte vult teneri ad peregrinationem, non tamen nudum, quia hoc inhonestum est. Nisi tamen principalis ratio votendi fuerit pravitas materiae, seu turpe motum; vel nisi intentionem votentis constet fuisse, non obligari ad unam partem sine connectione alterius, secundum dicta supra, eod. n. 14. in fine.

25 Q. IX. An omisio bonorum actuum ponat materiam voti? Resp. Non ponere, quod ea contineat remotionem melioris boni, veluti non jejuandi, non ingrediendi, non suscipiendi Ordines, aut simile quid. Nisi sit negatio talis actus boni operis, qui neque in consilio est, neque in precepto: ut non ponat materiam voti, veluti inire matrimonium, quod licet sit bonum, quia tamen est impeditivum majoris boni non est materia voti, secundum dicta pauld ante. Ut negatio ejus causet liberiores occasionem majoris boni, sublato impedimento, quod actus ipse ponere potuisset. Suarez 2. d. Voto c. 19.

De Forma Voti.

26 F. Orma voti est in promissione, quae est quasi quidam contractus inter Deum & hominem: ut solus conceptus nullam inducat obligationem, ut nec propositum d. c. 3. h. 1. cum proponens non promittat, sed prius ita fuerit promittente. Quod est diversum a promissione, quae presupponit voluntatem, et

qua causatur obligatio, cum propositum necdum ponat voluntatem: ut d. c. 3. Pontifex, agens de eo, qui proposuerat habitum Religionis suscipere, dicat, si plus non est in voto processum, eum, qui propositum habuit, non posse dici voti transgressorem, non implendo propositum: & Abbas ibid. num. 3. non obligare solum propositum, nisi ad sit animus se firmiter obligandi, juxta textum in c. consulti sup. de regularib. c. 4. eod. tit. in 6. Suarez, lib. 1. de Voto c. 2. c. 4. n. 3.

Oportet autem promissio sit deliberata; 27 nam ubi rationis usus abest, non tenebitur vovens, cum quod agat non advertat. Unde dictum supra, non teneri nisi dolo capaces, & pro temporis dispositione usu rationis polentes.

28 Ubi quaesitum, An votum subita animi perturbatione emissum teneat? Resp. Esse, qui velint, calore iracundiae, & ut alio animi motu emissum non obligare, si cessante calore aut motu, vovens non fuisset emissurus, propterea quod calor iste aut motus faciat deesse debitam deliberationem Gl. in c. dudum 20. V. calore sup. de convers. conjug. Quae opinio probari potest, si talis sit calor & commotio animi, per quam omnino cesset iudicium rationis, ut commissum eo tempore ne quidem peccatum poneret, c. sicut 15. sup. de Regularib. Alias communiter ista commotio aut calor iracundiae non impedit usum rationis ac deliberationis, cum & eo tempore commissa peccatum ponant, ut patet ex c. sicut 13. sup. de iurojur. Ut dicendum sit, votum obligare, tamquam factum ex sufficiente deliberatione, Quam non faciet videri defuisse confessum subsecuta poenitentia, cum & sapienter eorum, quae magna cum deliberatione sunt gesta, poenitere faciat inconstans, & levis hominum voluntas. Nihil facit c. 3. b. 2. nam in eo non causatur nullitas voti ex perturbatione, verum ex eo, quod nulla praecesserit promissio, sed tantum fuerit propositum. Vid. Gutierrez. lib. 2. san. quast. c. 22. n. 14. Azor d. lib. 11. c. 15. qu. 5. Sauch. De matrim. lib. 1. Disj. 8. num. 8.

29 Alia quaestio est, An in dubio praesumendum sit, debitam adfuisse deliberationem? R. Esse qui negent, hoc argumento, quod in dubio melior sit conditio voluntatis libertatem possi-

possidentis: contra tamen tutius videri, pro voto præsumendum esse, eo quòd, cum ratio contingat defectus deliberationis requisitæ, præsumendum sit pro ea: qualitas enim quæ homini inest, semper ad esse præsumitur. Nec est hoc in eventu possessio tam pro libertate voluntatis, quam potius pro voto, quod certum est, emissum esse; dubitatur autem de deliberatione, pro qua stat votum, quot præsumitur temerè emissum. Quod si de voti emissione dubitaretur, præsumendum esset pro libertatis possessione, Sanchez. *d. disp. 8. num. 10. & ad decal. lib. 4. c. 1. num. 12.*

³⁰ Adit præterea intentio obligandi se, alias votum frustra emittetur, *Gl. in d. c. 12.* Fundatur enim omnis obligatio in consensu interiori; quo deficiente, exterior actus non potest dici validus. Imò interior intentio non implicat repugnantiam cum exteriore promissione, quæ absolute denotat obligationem, sine qua frustra est promissio. Tollit autem absolute obligationem interior intentio, ut talis videatur ludere Deum, non sine peccato, ob irreverentiam, quæ Deo fit.

Ubi quaeritur, an talis obligetur? R. Non obligari in conscientia, quia obligatio non inducitur nisi per verum votum, quale hoc in casu non ponitur: neque poterit vovens cogi isto in foro ad voti observationem, creditur enim eo in foro homini tam pro se, quam contra se. Quantum ad forum exterius, si constet votum esse factum; potest per Ecclesiam vovens cogi ad votum observandum, quia Ecclesia de occultis non iudicat, neque fidem tenetur habere dicenti sibi se votum emisisse, quia propriam allegans turpitudinem non audiendus. Quòd sicut *c. Per suas sup. de probat.* indignum esse, juxta legitimam sanctionem, ut quod quisque sua voce dilucide est protestatus, valeat proprio testi monio infirmare; sequeretur enim inde, nulla pœta, nullas promissiones firmas esse. Vid. Suarez. *t. de voto c. 3. n. 6. & 12.*

³¹ Iterum quaeritur, An necesse sit, ut vovens habeat intentionem implendi, quod voverit? R. Intentionem non implendi nihil impedire obligationis ortum, quæ hoc ipso ponitur quo voverit, ut in animo se obligandi. Ut nihil faciat intentio non implendi, quæ obligatio-

nem non impedit, ut pote illi non constet, quamvis faciat votum non fieri honestè. Sic suscipiens Ordinem sacrum, intentionem servandi castitatem, aut qui dicitur cubinam habet, nihilominus validè tenetur votum, Ordini sacro annexum. Vid. Azor. *qu. 8. Suar. lib. 1. de voto. c. 4.*

Requiritur etiam ad votum, ut liberè missum. Neque enim coacta vota acceptantur, qui non vult coacta sacrificia, & voluntat nisi quod bonum, nihil autem bonum quod voluntarium. * Ubi requiritur, ut iustus, qui voti effectum impediatur, non constantem vitium; gravis alicujus malore supra, *tit. de his qua vi vel metu &c.* si nians ab actione hominis injuriola, extorquendum: nam causatus ex immo mali provientis ex causis naturalibus, gravi morbo, periculo naufragii, mortis, la criminalis, non impedit voti obligationem. Navarr. in *Summa c. 12. n. 4. 2.* cum talis nocet gravissimus, non tollat simpliciter rem, nec ponat involuntarium: ut obligetur Deo non obligetur vovens, qui tamen elegit ad finem evitandi malum immitti. eo, dicitur ad extorquendum votum non dirigatur, nihil obstat metus per incussum, licet per injuriam, cum extorrior, & proxima causa sit libera, à se impellatur ad vovendum: quantum ad se qui tædio magno mali, quòd in corpore, v. g. apud Turcas, injustillimè pariter emittunt, obligantur, cum injuria nihil impediatur voti libertatem. Quòd datum aut promissum alteri, ut vovens, causa evitandi periculi, etiam imminens, dicitur non pertinere ad votum. Quòd metus causa gestum erit, *l. Metus D. quod metus caus. Nav. d. loco. Suar. t. d. c. 7. n. 10. & passim.*

Quaestio autem est, An metus iustus ad extorquendum votum inchoatum annulet jure naturæ? R. Ita aliqui. Primum argumento matrimonii, quod facit metus, ut infra dicitur: eadem ratio est in voto. I. Quòd non deest Deo nisi sacrificium voluntarium. III. Quod metus contineat injuriam, nemo annulet obligari ex injuria. Verius tamen

jure non esse votum irritum, cum nulla ratio urgens dari possit. Nam si qua daretur, esset, quia metus ponat simpliciter involuntarium; quod est falsum, ut patet ex dictis supra, de his qua vi &c. ubi dictum, coactam voluntatem esse voluntatem, & stricto jure obligare. Nec obstat primum argumentum, ductum à matrimonio, quia probabilis est, matrimonium metu irritum non esse irritum jure naturæ, sed Ecclesiastico tantum. Et ut esset, non eadem est ratio, quod matrimonium sit contractus humanus inter homines, inter quos injuria posset esse sufficiens causa irritationis. Item in eo sunt onera, ratione quorum videtur requiri major libertas. Non obstat secundum, quia procedit in casu involuntarii simpliciter, non est autem tale hoc in casu. Non obstat tertium, nam injuria quidem est in eo, qui votum extorquet per metum, quia non impedit, quod minus Deo quaratur jus per voventem, qui vovente vitam redemit, quam alias amisisset. Vid. Suarez de voto. c. 7.

36 Q. II. An votum irritet metus jure Ecclesiastico? R. Votum solemnè jure isto esse irritum, ut patet ex c. 1. sup. de his qua vi &c. quod satis indicat, adductum timore mortis non obligat ex voto: desiderat enim hoc jus summam in voto libertatem, propter difficiles exitus, quos facile causat metus in statu perpetuo. Simplex votum posset videri non tam irritum, quam irritandum esse, quia d. c. 1. tantum loquitur de voto solemnè, cum ibi fiat mentio religiosæ professionis. Ut, cum hæc irritatio pendat ex Ecclesiastico statuto, non sit trahenda ad ea, super quibus non disposuit Ecclesia; spectat enim ad odia, quæ potius restringenda, quam extendenda. Videtur tamen communis receptum, etiam votum simplex irritati per Ecclesiam.

37 Q. III. An metus reverentialis ponat irritum votum? R. Per metum talem non irritati matrimonium, secundum plerosque, per textum in l. si pater D. de ritu nupt. ubi dicitur, filium, qui patre cogente duxit uxorem, videri hoc maluisse, licet, si sui arbitrii fuisset, non duxisset. Contrarium aliquos in voto sentire, quod hoc plenissimam requirat libertatem. Verum idem & in voto dicendum, cum sola reverentia non sit justa causa irritationis, ut patet ex c. fin. inf.

Qui Clerici vel voventes &c. ubi votum emissum præcepto parentum non est nullum. Facit, quod metus iste, non sit cadens in constantem virum. Abbas in c. cum virum num. 8. sup. de Regularib. Covar. de matrim. p. 2. c. 3. §. 6. num. 7. & 8. Nihil enim habet coactionis, obsequi parentum præcepto: nisi tamen ultra istum metum adsint mixta, aut alia violentiæ incussio, quæ libertatem auferendo instrumentum causaret, per text. in can. Puella XX. q. 1. & in can. Presens XX. q. 3. quibus in locis ultra metum reverentiam ad est & coactio. Atque ita, posito, eandem requiri libertatem in voto & matrimonio, idem in utroque casu jus ponendum erit. Vide Sanchez de matrim. lib. 4. disp. 6. qu. 2. Hæc de metu.

38 Quæstio est & de dolo, errore seu ignorantia, An hæc votum viciant, aut irritum ponant? R. Dolum & errorem sive ignorantiam in eo solum differre, quod dolum dicat actionem sive deceptionem injuriosam, per quam proximus in errorem inducitur: error autem abstractat ab injuria vel deceptione alterius, cum possit ex naturalibus causis, aut aliis contingentibus evenire. Non videtur autem quid facere ratio injuriæ, quod minus sit gravis respectu Dei, ad invalidandum votum illi factum, extortum licet dolo alterius; per quem quidem injuria facta est, non tamen per Deum, cui votum fit: à quo etiam acceptatum sine injuria, quatenus plena voluntate factum, cum spectet potius ad honorem Dei, & bonum ipsius voventis. Quod faciunt varia jura, ut c. Dudum sup. de convers. conjug. ubi dolo inducta ad voventem nihilominus validè vivit, Gl. & Abbas ibid. Et Gloss. fin. in cap. cum dilectus sup. De his qua vi &c. tradit, quod in spiritualibus, etiam si dolum det causam contractui, non tamen subveniatur dolum passo. Quod & ipsum adferit Gl. 2. in can. Constituit XX. q. 3. dans in eo diversitatem inter metum & dolum, quod ille faciat contractum irritati, non hic, saltem jure Canonico in spiritualibus. Verum ista non ita simpliciter procedere dicenda, cum ratione erroris sive ignorantia causata per dolum occultetur objectum: quo occultato, non potest voluntas in illud ferri, quia nihil volitum, nisi præcognitum, Ut hic non tam dolum sit considerandus quam

quam ratio ignorantiae sive erroris, ejusve conditio, circa substantiam sit voti, circa causam finalem, an impulsivam, levis an gravis.

39 Dicendum itaque, si votum fuerit emissum per ignorantiam proprietatis ipsius voti, & conditionis ejus substantialis, impeditur ejus valor: ut si vovens nesciat voti obligationem, & per votum non induci aliquam obligationem; quia tum res ipsa & substantia ignoratur, ut sit sine effectu votum, tamquam non voluntarium, cum non possit voluntas fieri in incognitum. Nisi tamen ignorans voti naturam, confusè velit illud facere, prout in se est, vel prout alii faciunt, quia per ejusmodi intentionem depellitur ignorantia; aut, ea non obstante, vult quis votum ex intentione generali, ut non superfit, quo excusetur ab ejus obligatione, argumento exemptionis - venditionis, quae facta per aversionem, de qua *D. de commercio & peric. rei vend.* Similiter & impeditur effectus, si vovens ignoraverit conditiones substantiales, nam ista ignorantia causarum involuntarium.

40 Idem dicendum, si error versetur circa circumstantiam gravissimam, juxta rei qualitatem, ut moraliter videatur pertinere ad substantiam, V. G. si quis voveat iter Hierosolymitanum, existimans sine navi eò venire posse, aut Romanum, persuasum habens parum distare, aut simile quid: tollit enim & talis ignorantia voluntatem, cui nihil est magis contrarium, quam error, *l. si per errorem D. de jurisd.* quia ejusmodi circumstantia praescita avertit à vovendo. Secus dicendum, si circumstantia levis aut impertinens, nam cum non sufficiat ad causandum involuntarium, non ponet etiam votum nullum. In iudicandis autem his circumstantiis, gravis sint an levis, arbitrio prudentis utendum.

41 Quoad errorem circa causam, ille tum demum ponet votum irritum, si fuerit propria & finalis, & quasi ratio formalis movens ad vovendum. Ratio est, quod ejusmodi causa pertineat ad formale & substantiale objectum voti, circa quod error facit tolli objectum formale, & consequenter deficere intentionem. V. G. si quis voveat dare

alicui elemosinam, quia pauper sit, non tenebitur, si eum divitem intelligat: pauper enim est praecipua & formalis causa vovendi elemosinam, ut ejus defectus excusetur vovendi intentione.

Si verò error fuerit circa causam instrumentalem, aut occasionalem, non potest dici defectus consensus, atque ita votum tenebitur, cum ista non pertineat ad substantiam voti, sine illa maneat integer consensus. Exemplum est in *c. magne. 14. sub. de consecr.* ubi mulier vovere inducitur per causam instrumentalem, sed tam inductivam, quam prohibentem, a proposito castitatis recedere. Nam error circa talem causam non est de re pertinet ad substantiam voti, sed de motivo quodammodo occasione extrinseca & remota, ad quam possunt spectare dicta de causa, cum ejusmodi causa sit impropria & abusiva. *Tract. causa cessante, limit. 15. num. 5.* Non tamen tali causa inductus taliter adducitur, ut, si scivisset non subesse illam causam, non fuisset votum emissurus. Et hoc, si illa ratio formaliter & virtute cadat sub votum voventis; V. G. si vovens daret elemosinam, ut pauperi, habere tamen conditionem instrumentalem in virtute vovendi, si praesertim Titium esse futurum, malae vitae: non daret elemosinam, si ista conditio facit votum restrictum ad certum casum, ultra quem non extenditur, si dùm illud generale, quod actus agentis extendatur ultra illorum intentionem, si vovens non addiciatur quidem erga pauperes hominum, etiam pauperum, si tamen voverit dare illi ut pauperi, talis conditio apposta, tenetur ex voto, si praeservisset talem non fuisse datum, & promissurum. Nam quod sit talis, non quo minus teneatur ad elemosinam promissam, cum sit verè pauper, super quo datur votum non continens aliam conditionem. Vide plura hac de re apud Sanchez *de matrim. lib. 10. disp. 9.* & Suarez *de voto lib. 1. n. 14.*

Dicta non tantum procedunt in ignorantia invincibiliter, verum & vincibiliter, non tamen tam voluntate directa, quam indirecta, quia licet in ordine ad peccatum circumstantiale

tenetur quis adhibere diligentiam, ut ignorantiam prius expellat, alias iudicabitur ignorantia voluntaria, quamvis indiretè; non tamen & in ordine ad votum tenetur quis ad eam diligentiam eximere omnes condiciones, quas simpliciter modo existimare inesse rei promissæ. Nulla enim lego de tali ignorantia constat, ideoque ea non tam dicenda voluntaria, quam permixta, non sufficiens, ut votum censetur voluntarium, etiam quoad conditionem ignorantiam. Quod si directè velit ignorare, rectè dicitur obligari voti, cum talis censetur habere voluntatem qualicumque conditione se obligandi: nisi timor humanus vel alius respectus excuset negligentiam examinandi diligentius rem; faciet enim non teneri voluntatem ultra intentionem suam. Suarez. *d. lib. 1. c. 12. n. 4.*

44. Quæ ita omnino procedat quoad votum simplex; nam quantum ad solemne, illud per errorem causæ non vitari videtur. Cujus ratio est in electione status firmi & indissolubilis, absolute & citra appositionem ullius conditionis facta, secundum congruentem modum statui permanenti: quem convelli ex causa non tangente ejus substantiam dissentaneum foret rationi, & daret scandala, & cederet detrimento gravi Reipubl. Quod idem ex eadem ratione in matrimonio statutum, ut non alius error ei obstat, quam personæ & conditionis, ut dicitur *infra lib. seq. tit. 5.* Et si aliud sit in sponsalibus, quæ vitiat error multiplex: ut & votum simplex, quod hac in parte comparatur sponsalibus, votum vero solemne matrimonio, ratione perfectioris status, Sanchez. *d. disp. 10. n. 20.*

45. Effectus voti est, inducere obligationem in conscientia: Estque hoc ex fide, & probatur variis locis factæ Scripturæ, quæ vota Deo reddi volunt. Ubi etiam acceptatio Dei intervenit, qui omnia vota, licita & honesta, ideoque sibi placencia acceptate censetur. Nec obstat, quod promissio homini absentis facta non obliget ante acceptationem, uti dictum supra *de donat. n. 9.* Nam Deus non est absens & statim agnoscit vota, quoties talia sunt, ut obligate possint, ut constat per Scripturam, in qua dicitur, *Vovete & reddite.* Unde non potest votum dici pollicitatio pura, quæ est solius offerentis promissum, secundum *l. 3. d. de pollicitat.*

cum fiat per modum pacti cum Deo: & ut ponatur pollicitatio esse, non minus obligationem ex voto tenebitur servare vovens, quam tenetur ex publicatione quis Reipublicæ. Vid. Suarez. *4. de voto c. 1. §. 2.*

Gravis autè ex suo genere est ista obligatio, cum nascatur ex divino præcepto, quale gravissimum est, quando est de actu vel materia gravi, ut ejus transgressio possit esse mortalis. Transgressio enim præcepti divini circa gravem materiam peccato mortali inficitur, si materia fuerit parva, probabilis sit, non nisi peccatum veniale inducere ipsius transgressionem, quia votum de re aliqua non obligat aliter, quam lex à Deo vel Ecclesia lata circa illam re. Lex autem circa exiguam materiam non obligat sub mortali: generalis enim habet regulam, ut peccatum judicetur secundum materiam. In moralibus autem parvum quasi pro nihilo reputatur: & deinde quod minor est materia præcepti, eo minor irreverentia committitur contra præcipientem. Vid. Suarez. *5. de voto c. 4. §. 5.* & Sanchez. *in Decal. lib. 4. c. 11. n. 5.*

Ubi quæri possit, An vovens in materia gravi, possit nolle obligari sub mortali? R. Aliorum esse sententiam, votum circa materiam gravem non posse limitari quoad peccatum per ipsum voventem. I. Quod in potestate voluntatis sit quidem vovere, non tamen ipsa obligatio, quæ ex lege divina sequitur. II. Quod non sit in potestate jurantis promissionem gravem, jurare quidem velle non tamen obligari graviter. Quæ sententia ut possit videri probabilis, contraria tamen probabilior, scilicet quod vovens rem gravem, vefuri continentiam, si faciat cum hac limitatione, quod non intendat se obligare nisi venialiter, non gravius ex voto obligetur. Ratio est, quod licet obligatio sit de essentia voti, non tamen obligatio sub mortali, ut possit minui. Facit, quod legislator in materia gravi possit tantum obligare sub veniali: quod idem potest vovens, qui sibi legem potest ponere. Navarr. *c. 23. n. 49.* Sanchez. *De matrim. Disp. 9. Dubio 1. n. 6.*

Ad primum argumentum Resp. quod non solum vovere, aut non vovere, sit in arbitrio voventis, sed & vovere simpliciter & secundum quid: nam ut obligatio voti nascitur ex

Rc

volunt-

voluntate vovens, ita & modus obligationis. Ad secundum, juramentum non esse directum ad obligandum, sed ad confirmandam veritatem in divino testimonio, ex quo naturaliter sequitur obligatio, etiam si nolit homo, cum in juramento non detur magis vel minus. Votum verò directè tendit ad obligandum se Deo, recipiens magis & minus secundum intentionem se obligare volentis.

48. E contra queritur, An ex materia levi quis vovendo se possit obstringere sub reatu mortali? R. Id posse videri, ex dictis, quod eadem videatur ratio in additione obligationis, quæ est in diminutione. Ut ergò diminueret potest obligationem voti in re gravi, quidni & eam augere in re levi? Videtur tamen ei obviare, quod verisimile non sit, Deum totam obligationem acceptare, quia non est durus exactor, & omnis obligatio requirit materiam capacem, qualis non est ista. Ut non obstant dicta in priorè questione, quia omnis materia capax gravioris obligationis, est etiam capax minoris, non è contra, materia capax tantum levioris obligationis est etiam capax gravioris: ut videatur talis obligatio excedere potestatem vovens, quo modo & aliqui istam obligationem stultam vocant. Nisi tamen talis materia haberet aliquam utilitatem spiritualem, seu in ordine ad perfectionem, respectu talis personæ, quia ex illo capite posset votum videri non omnino irrationabile.

Itaque ex suo genere transgressio voti continet reatum mortalem, nisi, uti dictum est, levitas materiæ ab eo excuset: quia in re prudenti arbitrio utendum, pensatis conditionibus personarum & circumstantiis aliis, respectu talis materiæ.

49. Quid si iterentur leves transgressiones? R. Quando actus leves iterati sunt omnino distincti per multiplicationem ipsorum actuum, non fieri gravem transgressionem, quæ mortali reatu obnoxium reddat: sunt enim tantum plures transgressiones leves, quarum cumulus vel multitudo nunquam ponitur in transgressionem. Et hoc, quando ex multis non componitur unus actus, argumento peccati venialis, quod repetitum non ponit reatum mortalem, quia repetita non tendunt ullo modo ad unum actum componendum. Sua-

rez s. de voto c. s. v. g. Si contra votum mittendi levem partem Missæ, aut effusi vini, quis sæpius in diversis Missis, aut effusionibus omittat levem partem, non constituitur in reatu mortalem. Idem in voto jejunii die vitando etiam levem sumptum cibi, si in diversis diebus contra hoc peccatum sumpto levi cibo, quia in diversis diebus transgressio non colligatur una cum alia, quæ facit, si quis in Festis operetur leviter, reatu mortale non pertingat, non idcirco mortalitatis, quia diversis Festis repetitum, videtur supra De feriis n. 29.

Quid si plures actus licet divisi facti dant ad unum actum componendum, an multis unus conficitur? Suppositis præmissis per posteriorem consummabitur actus, si gravis in materia gravi ponit peccatum mortale. Nam cum sit actus unus & gravis, ad ad constituendam mortalem culpam, actum supra, ad d. rit. de feriis, de eo, qui in die festo facit actus serviles, quorum nonnulli non sufficiunt ad culpam mortalem, si tamen sumpti sufficiunt, ut & qui die jejunii plus panem sumit, quod repetitum ponit transgressionem jejunii. Sic & in voto legalitatis Canonice omisso unius Plalmi yod die non ponit culpam mortalem, si tamen die in diversis horis contingat talis omnia surget gravis transgressio.

Quid si dubitet quis, num venerit ad votum? R. Id aliquos adfirmare, hoc agnoscere, quod in dubio facti, ut hic, sit tutius eligenda. Probatur c. ad audientiam in homicid. c. de juvenis, inf. de sponsal. Factum quod dubius se exponat periculo mandandi votum, si cum dubio operetur, non contra negare tenetur ad observandum votum, qui dubitat per Gl. c. ex parte in d. c. quæ vult in dubiis liberum esse sequi, si placuerit. Et facit pro eo textus iste, quod in dubio minimum eligi possit permissum, quod obligatio voti sit onerosa, unde detur agenda. Dicendum, si post mortalem iniquitatem dubius quis maneat de voto emisso, non possit ferre probabile iudicium an illud operetur, nec ne, non tenetur ad ejus observandum ex ratione, quod in dubiis sit melior conditio possidentis, c. in pari de R. I. in 6. q. 1.

regula non tantum habet locum in materia iustitiae, sed & in aliis; posita enim generaliter & absolute, Facit, quod obligatio voti sit onerosa & odiosa, ideoque restringenda, non amplianda. Item facit, quod nemo cogatur solvere quid, nisi probetur debere non minus in foro conscientiae, quam externo: dubius autem non probatur debere quatenus talis. Facit etiam, quod in dubiis sit benignior facienda interpretatio, juxta d. c. ex parte nihil facit d. c. 12 quia loquitur de irregularitate, in qua expressum est, in dubio casu homicidii commissi, praestare abstinerere. Nihil etiam facit d. c. iurvenis, quia loquitur in dubio practico, scilicet quando posito dubio dubitatur. An bene vel male agat, quia tum agens contrarium peccat: in quo & obtinet regula, in dubiis tutiorem partem esse eligendam. Contra statuendum in dubio speculativo, quando scilicet super voto quidem dubitatur, quis, non tamen an bene vel male agat, an secundum dictamen certum practice putet non esse peccatum: & de hoc dubio accipienda sunt paulo ante dicta. Vid. Navar. Conf. 26 n. 2. h. t. Azor. p. 1. lib. 2. c. 19 q. 10. Sanch. De matrim. l. 2. disp. 41. qu. 3. Suarez. de Voto lib. 4. c. 5. & de Censuris disp. 40. sect. 6.

51 Quid si votum quidem sit certum, dubitetur tamen de eius duratione, aut valore? R. Hoc pendere ex accidentibus & impedimentis, quae subsunt. v. g. Quando quis ante pubertatem vovit, in dubio iudicandum est, votum esse infirmum seu irritabile, ut impubes illud non servans sit extra peccatum; quia non facile iudicanda sunt onera, favores autem ampliandi, secundum regulam, possidentis esse meliorem conditionem. Quod si dubium fuerit ex causa intentionis, an scilicet vovens intenderit obligationem; cum sufficienti usu rationis. Primo, quod ad intentionem attinet, si circa voti verba dubium sit, an sint prolata ad significandam promissionem, an vero propositum tunc, facto debito examine suae intentionis, si vovens nequeat certior reddi, nec certum prof. ire iudicium, spectanda est proprietate & vis verborum: ut, si in rigore & proprietate non significant promissionem, dicendum sit, non obligare. Idem & si verba sint ambigua, quia in ambiguis benignior sumitur interpretatio. Si vero significant promissionem, & non constet posi-

tive de intentione, observandum erit votum, cum verba sint sufficientia signa animi, ubi contrarium non constat: nemo enim praesumitur dicere, quod non sentit, l. Labeo D. de supel. leg. Et solent verba accipi contra proferentem, cui imputandum, quod ea apertius non dixerit, l. Veteribus D. de precario. l. Labeo 21. D. de contrah. empt. Secundo, quoad usum rationis, si agatur de naturali defectu, ad utendum ratione, ut in pueris, non est attendenda sola aetas, quia etiam ante pubertatem potest adesse iudicium sufficiens ad obligationem voti, etiam ante septennium: ut votum ante factum, si constet de doli capacitate, obliget. Si autem de ea re non constet, praesumitur non adfuisse capacitas, atque ita votum ante factum non tenere. Post septennium, cum sponsalia teneant, ut videatur esse usus rationis, dicendum videtur etiam votum tenere nisi conjecturae faciant in contrarium, secundum c. puberes inf. de desponsat. impub. Atque ita in dubio dicitur votum non obligare. Sanch. d. loco, n. 39.

Si impedimentum fuerit accidentarium, usum ad ratiocinandum auferens, uti somnus, ebrietas, aut simile quid dubium super impedimento facit etiam dubium votum, atque ita non obligabit, cum de eius valore dubitetur, & in dubio sit prior possidentis conditio. Sunt eiusmodi impedimenta, licet non perpetua, naturalia tamen, suppositis causis, operantia defectum sensus. Quoad subitam passionem aut praecipitationem, votum ex transeunte occasione non videtur in eadem esse causa, quod non absorbeat usum rationis ista commotio, ita ut tollat libertatem sufficientem ad peccandum, sed solum perfectam deliberationem, atque ideo non sufficiens dubium impediens obligationem voti. Nam licet interdum passio tollat usum rationis, raro tamen contingit, ut non praesumi nequeat, sed probari debeat. Abbas in c. dudum sup. de controverf. conjug. n. 8. Felin. in c. Sicut ex listeris n. 3. sup. de de iurejur. quo probato, dicendum erit, votum non obligare factum a carente usu rationis. Vid. Suar. d. l. 4. c. 6.

Quid si dubitetur, an materia voti sit licita? R. Possit videri, nec tunc obligare votum propter periculum peccandi in casu, quo esset illicitum.

sum. Tamen dicendum, obligare ad sui observantiam, ex ratione, quod taliter dubicans sit certus, votum à se emissum, ut propter dubium ex parte materiae non possit excusari; quia dubium ex parte eius non faciet possidenti libertatem suam, quandoquidem certus sit voti emissi à se, quod ideo non transgreditur propria auctoritate, etiamsi post debitam inquisitionem certus de qualitate voti nequeat reddi, sed procurare dispensationem aut interpretationem Superioris. Interea votens ita se gerat, ut nec exequatur, nec transgredatur votum, ne in peccatum se conijciat. Vid. Suarez *d. locum. 7. c. 2. d. Turan. c. 33. n. 8.*

53. Est itaq; effectus voti praestandi id, quod continetur, si licitum sit & possibile ab eo votum, cui est intellectus; & quidem cum primis, aut saltem intra terminum praefixum, cuius lapsus non liberabit eum à voto, ad instar debitoris, qui intra certum diem solvere est obligatus, quo lapsus, nihilominus manet debito obnoxius, donec solvat. Constituitur autem homo quosd votum debitor Deo: & hoc sive dilatio voti cum culpa fiat, aut sine culpa, quia scilicet manet obligatio, cum terminus non fuerit praefixus, nisi ut ultra non differretur solutio; non etiam restringendi voti causa. Alias cessaret ejus obligatio, cum lapsus termino, sive ex culpa sive absque ea fiat dilatio. V. G. qui Sabbatho jejunare votit, illo transacto non posset tamen jejunium fieri. Navar. *in simili de oratione c. 10. n. 19.* Et hoc praecipue procedit in votis personalibus. Suar. *d. lib. 4. c. 13.*

Potest & voto locus esse in rebus, ut si aliquis voteat elemosynam uno die facere, ne transmittatur sub obligatione ad aliam; aut si quis voteat expendere in Missam canendam in honorem certi Sancti tali die, lapsus diei faciet finitam obligationem, quae non nisi pro illa die erit.

54. Quo casu quæri posset, An teneatur quis praevēire, praeviso impedimento dicta die, qua votum implendum? R. Si opus votum sit proprium onus certi diei, non teneri quem praevēire; quia praevēiendo non facit quod promissit. V. G. Quis promissit jejunare Feria sexta, videt impedimentum, non satis faciet jejunando Feria quinta; onus enim istud relatum ad sexmi-

num ab eo est inseparabile. Sic & qui votum Missam audire die Dominica, non satis facit audiendo die Sabbathi, ratione impedimenti quod subest. Quod si terminus, quo implendum est, sit additus causa suspendendae obligationis, usque ad eum nulla potest esse obligatio praevēndum; cum terminus faciat adimplendam obligationem, quae ante illum cessat, & tantum operatur ut homo illo termino paratus impleat, quod votit. Si vero terminus tantum sit adjectus differendae solutionis, quia tunc votum est strictum, ac sic obligatio absolute, ut intra terminum designatum praeviso impedimento in termino, praevēndum est à votente, ut extra peccatum praevēndum est. v. g. Missam audire die festo, qui praevēndum non posse post nonam, licet illi ultra terminum daret, teneatur tamen praevēire, quia non cessaretur, quamvis non praeviso impedimento, si non imputaretur. Denique si terminus praefixus ad finendam obligationem, non tamen opus promissum sit peculiare votenti, teneatur praevēire, praeviso impedimento. Vovit jejunare quater in mense, videt praevēndum aut vicissimum diem fore sibi impedimentum, repetitur in prioribus diebus votis satisfacere. Ratio est, quia tunc tempus non est tempus absolute obligationis, quae absolute solvi in parte ejus possibili, pro qua obligatio. Vide plura apud Suar. *d. l. 4. c. 14.* Haec ita quae vota pura & in certum diem. Conditio non obligat ante conditionis implementum, aore quod nihil ponitur, non tamen sine peccato impedit ejus eventum.

Dicta obtinent, quatenus est in votente, si per eum non steterit, nulla erit in eo culpa non implendo. Quo modo votens intrat in votum Religionem, si non admittatur, liberatur, quia quantum in se fuit fecit, arg. *l. l. l. 24. D. de condit. et demonstr.*

Ubi quaeritur, an causa voti cessante, obligatio cesset? R. Aliquos velle indistincte, cum principali cessante, cessare votum. Navar. *Summa c. 18. num. 16.* secundum vulgarem regulam, in *cap. cum cessante 60. sup. de appellat.* de qua plura Tirac. in *Traff. Cessante causa* ex ratione, quod in causa ista fundetur voluntas votantis, tamquam in proportionata ratione, ut, ea cessante, cessare, debeat voti obligatio.

gatio. Quæ opinio pro cedit in causa finali, quæ sola facit cessare votum, quod in tali causa fundatum. Et in tali verum est, paria esse, ab initio nullam fuisse causam, & aliquam quidem fuisse, sed finitam esse, *l. 1. d. de condit. sine causa*, quod si sit tamquam finis adæquatus, cuius cessatio facit actum cessare, tamquam substantia ejus deficiente, & motivo principali. Sic qui vovit alieni indies dare elemosynam, quia pauper est, si divitem cognoscat, non tenetur, quia principalis & finalis causa cessat. Aliud est, si tantum fuerit causa impulsiva, cuius cessatio non facit cessare voti obligationem, cum permaneat principale motivum, & tota materia voti, & honestas & utilitas ejus in ordine ad divitem, qui primatio intentus. Exempla sunt in *c. Ex parte 14. & c. Dudum sup. De convers. conjug. c. Magna 7. h. t.* Quod, sublata causa finali, impulsiva maneat, nihil facit ad voti obligationem, quia ejus propria materia deest.

56 Alia quaestio, An vovens jejunare sextis Feriis, teneatur, incidente in illas Natali Domini? R. Non esse dubium, quando quis vovit specialiter tunc jejunare, non etiam generaliter, cum intentione includendi illum diem, qui obligetur ex voto jejunare isto die, & carere carnibus, *c. fin. inf. De observat. jejun.* Nam licet Ecclesia permittat esum carniū illo die, non tamen prohibet ab iis abstinere. Tantum est dubium, quando votum generale factum est, sine advertentia ad illum diem. Ubi adfirmant aliqui, propterea quod illa circumstantia sit accidentaria, respectu voti, ut, non obstante illa, votum teneat. Nam ignorantia extrinsecarum circumstantiarum non tollit voluntarium, & deinde votum fuit generale, non limitatum. Abbas in *d. c. fin.* Generaliter autem & absolute promissa, absolute etiam implenda. Aliis tamen è contra videtur Joan. And. *d. c. fin. Molina tract. 2. Disp. 272.* ex ratione, quod in generali concessione non veniant ea, quæ quis in specie non esset concessurus; *In generali De R. l. in 6.* Ut sic vovens videatur intendere illas Ferias sextas, in quibus Ecclesia à carnibus abstinendum esse sanxit. Nec obstat, quod abstinentia à carnibus tunc sit præcepto; nam & ea, quæ sunt præcepti, voveri possunt, ut dictum su-

præ. Præterea ita voverit abstinentiam à carnibus illo die, dat formam jejunii, ratione diei, atque ita supposita necessitate abstinendi à carnibus. Quod si tamen quis voverit numquam vesci carnibus, absolute tenetur ex voto absoluto. Si tantum sextis Feriis, idem dicendum, nisi occasio aliud velit, v. g. occasione hæreticorum, ne facile observantiam Ecclesiasticam violet. Idem etiam dicendum de perpetuo voto jejunii aut sextis feriis, pro vita sua; nam ut absolute vovit, ita & absolute tenetur, sine exceptione, cum ejusmodi circumstantia superveniens non mutet jejunium: ut faciat speciale casum.

57 Quæstio etiam est, An votum obliget cum periculo vitæ, aut jactura honorum famæ? R. Votum generaliter emissum, non habet rationem ad tale periculum aut jacturam, occurrente tali casu, non obligare, quod tunc observatio voti moraliter sit impossibilis, vel ad eod diffici- lis, ut discrimen istud faciat cessare intentionem. Facit, quod non licitum in lege faciat licitum necessitas, quæ legem non habet, *c. 2. De observ. jejun.* Facit & argumentum à juramento promissorio sumptum, quod non obligat cum tanta necessitate, *c. Querelam sup. de jur. et.* Si tamen de alia intentione constet ex conjecturis, dicendum est, votum etiam obligare cum tali periculo, modo sit rationalis & prudens, ut non est licitum homini prodigere sine causa vitam suam, aut famam, nec tale votum Deo gratum. Potest autem honestum esse votum, & magnæ perfectionis, cum non teneatur semper quilibet conservare vitam tantâ diligentia, nec fugere omnia pericula mortis. Sic tenet votum serviendi Hospitali, sine imitatione; tenebit enim etiam in casu, quo ex contagione imminet periculum mortis. Suarez *4. de Voto c. 20.*

58 Obligat itaque votum ipsum voventem, non alium; neque enim alter per alterum pot. st. adferri iniqua conditio.

59 Unde solvitur quaestio, An impuberes oblatis Religioni per parentes teneantur ad votum? R. Hoc posse quidem videri, ex eo, quod votum jejunii per populum obliget etiam infantes: & ex ratione, quod voluntas unius moraliter interdum continetur in voluntate alterius, ut voluntas filii in voluntate pa-

tris. Dicendum tamen, solere quidem parentes offerre liberos Religioni, non tamen eosdem eidem obstringi, cum votum contineat promissionem personalem, quæ debet procedere ex proprio actu, & voluntate, quæ immediatè nititur; quæ cum non sit in impubere doli incapace, non est, quod obstringatur voto, donec in ætate adulta consentiat. Facit eò textus *can. Praesens xx. qu. 3* ubi monasterialibus disciplinis nullus subicitur inuitus. Est autem inuitus ille, cui deest consensus. Videtur ob stare, quòd infantes suscipiãt characterem fidei per offerentes eos ad baptismum, ut etiam videantur posse obstringi voto per parentes, tutores: nam est diversitas inter hæc, quòd professio fidei sit immediatè ex obligatione divinæ legis, quam Christus potuit imponere sola sua voluntate; voti autem obligatio relicta arbitrio hominis, à cuius propria voluntate debet emanare, ut teneat. Vid. Suarez *3. de Voto c. 2. num. 3. §. 8. & Basil. Pontius De matrim. lib. 7. c. 5. nu. 10. & seqq.*

60 Quod autem obligatio non tenet alios, quam voventem, præcipuè procedit in personalibus votis, quæ personalia personam non egrediuntur. Ad eò ut, si vovens personale quid, ut operas suas in subsidium & servitium rei piæ, in persona sua impediatur, vel per ætatem, morbum, aut quid simile, non teneatur per alium servitium exhibere, quia actio illa simpliciter est personalis. Quod autem sit promissa in subsidium, vel ratione cultus divini, non mutat naturam voti personalis. Excepti tamen casus, de quibus Navarr. *cap. 12. nu. 55.* veluti si sua culpa est factus impotens, ne ex sua culpa lucrum reportet, cuius tamen contrarium sentire ibidem videtur; aut vovet, quod per se præstare non potest: aut demique ex vero simili teneat per se aut per alium vult præstari.

61 Q. An hæres teneatur ad vota defuncti, ab ipso non impleta? R. Neutiquam teneri ad vota personalia, siue sit filius, siue externus. Nam licet representet personam defuncti, vere tamen ab eo est distincta persona, quæ promissione alterius formaliter obligari non potuit. Eiusmodi enim promissio ducit respectum ad propriam voluntatem, & consensum, ut non possit alium obligare, cum obligatio non oriatur nisi ex

proprio actu; non est autem actus testatorius hæredis: & votum sit lex quædam propria, quam quisque sua voluntate sibi imponit, alio autem impositum non cogitur acceptare personale enim est, non conjunctum hereditate, sed cum persona. Dico, non cogitur, nam si acceptet, suam faciet defuncti promissionem, ratione acceptationis. Suarez *4. de c. 11. Sanchez ad Decal. 4. c. 15. n. 21. Robertus ad l. Quoniam in priorib. §. 1. num. 20. C. De testam.* Et hoc quoad heredem voluntatem. Nam hæredi necessario non potest detrahi hoc onus imponere, cum illi sit abolitum ad hereditatem, quod non potest testator nuere; spontè tamen si acceptetur, tenetur per text. in *c. Licet 6. h. 1.* Ex quo patet suscepisse idem votum, quod pater vovet de suscipiendo Crucis signaculo, & eripendo terra Sancta, in verbis, *onus per patrem junctum, & à se spontè susceptum*: ut non ex alio: a quam propria voluntate votum obliget.

Ubi dubitatur, An in isto *c. 6.* Situratur tota successione, in casum defuncti. Communiter quidem filium non admitterem voluntatem, alia quidem committit, habere tamen salvam legitimam. Hoc amplius *C. De fideicom.* Hæc autem ratio alud exigere votum, propter ea quod prælatio sit gravior, præcipuè in Rege. *Aut in d. cap. 6. agi de Regno;* atque ita de hereditate, qua tota privati metetur filium negligens, ne alias ejus violatio punita. Ita Covar. *ad c. 6. nu. 13. & 14. de testam.* qui tamen in eo non satis factus. *Tr. 2. Disp. 626. nu. 8. vers.* Quod autem Quod si testator sub ea conditione aliquem scripserit, ut votum suum impleret, res adeundo hereditatem, conditionem implisse videtur, & potest cogi adimplere etiam per excommunicationem, *d. c. 1. nu. 1.* nunc est tamquam proprium non etiam numerum.

Quod ad vota realia attinet, dubium est, quin testator possit hæredi imponere ejusmodi vota exsolvendi, quia suarum est moderator & arbiter: immo hoc non expresserit testator, tenentur tamen redem vota realia, quorum durat obligatio.

sive ex mora defuncti culpabili, sive non, exsol-
vere. Nam cum succedat in locum defuncti,
representans ejus personam & jus omnem-
que obligationem, respondere cogitur ejus
creditoribus, inter quos respectu voti est De-
us, cui illud votum. Quod & procedet in vo-
tis mixtis, pro parte, qua rem concernunt, non
etiam qua personam, cum qua extinguuntur,
non secus atque merè personalia, à rebus dis-
tincta. Suarez d. c. 11. nu. 4. Sanchez d. c. 15.
nu. 29.

64 Ubi quaritur, An ipso jure ac vi hæredita-
tis receptæ? R. Dubitandi causam esse in eo,
quòd ex vi hæreditatis non alia transeat ad
hæredem, quam quæ debita ex justitia. Talis
non est obligatio voti, quia si talis esset, trans-
fret vel ut personalis; quo modo non transit,
quia cum persona extinguitur: vel ut realis,
sed nec id videtur, cum rebus non adhareat,
nec moraliter illas adficiat per text. in l. 2. D.
De pœnitentiâ. Verius autem dici, ipso jure, sive
ex vi receptæ hæreditatis, transire ad hære-
dem vota realia & mixta, pro parte, qua rea-
lia. Quod aliqui probant per duos textus, c.
Si hæres sup. De testam. & c. Licet 6. h. t. quo-
rum prius fundatur in jussu testatoris, alterum
in præcepto patris & acceptatione, ut ad hunc
casum non conducant. Rectius adducitur
text. in c. Ex parte 9. sup. De conversi. conjug. &
c. 1. sup. De solut. in quibus dicitur filius teneri,
& posse cogi ad solvenda onera paterna: &
haberi id ipsum expressius in d. l. 2. in fine, ubi
ad decimam à testatore promissam, etsi in bo-
nis non prius destinata esse, quam separata fue-
rit, hæres tamen hæreditario nomine, id
est ipso jure, dicitur esse obstricti; ex ratio-
ne adjuncta, quòd voti obligatio ad hæres
transit. Cujus rei ratio est, quòd per votum
reale homo fiat debitor Deo quoad illam rem,
in quam votum cadit. Sunt autem bona de-
functi obnoxia solutioni debitorum ejus, ad
quæ tenetur hæres ex justitia, ex tacito con-
tractu, quem inquit ad eundo hæreditatem, qui
non tam habet locum quoad vota realia, quam
alia debita. Unde patet, quid respondendum
sit ad rationem dubitandi: & colligitur altera
differentia inter vota personalia & realia, quòd
scilicet illa constituent hominem debitorem
actionis coherentis personæ, non etiam rebus,

ut cum persona pereant, quia, ea non existente,
solvendi nequeunt; hæc verò rerum externarum,
quæ possunt Deo solvi, etiam si homo, qui illis
obstringebatur, in solvendo negligens fuerit in
vita, quæ ideo manent obnoxia tali debito.
Suarez d. c. 11. nu. 5.

Quid si testator declaraverit se nolle tale o-
nus sequi hæredem? R. Si votum fuerit retric-
tum ad personam utriusque vitam, non etiam
ad bona, non sequi hæredem, etiam si reale fue-
rit, v. g. de ædificanda Ecclesiâ in vita sua, ita
ut, si non ædificet, non velit hæredem teneri;
quia non potest tali voto esse vis aliqua, qua
transseat ad hæredem, quippe ad vitam suam re-
strictum. Quod si simpliciter fuerit emis-
sum, sine ulla limitatione, nihil prodest hæ-
redi declarationem testatoris, siquidem illa
tendat eo, ut liberet hæredem ab obligatione,
qua ipse testator tenetur, & necessario sequi-
tur hæredem. Nam ut ab illo debito se non li-
beret, quia citra solutionem ejus, quod debet,
nemo se liberat ab obligatione, invito cre-
ditore, ita nec suum hæredem, cum non pen-
deat ista obligatio ex voluntate defuncti. Sunt
enim contractus ab initio quidem voluntatis,
postea autem necessitatis. Suarez d. c. 11. nu. 12.
& 13.

66 Hinc aliud oritur dubium, An dicta de
mixtis votis, quatenus realia sunt, simplici-
ter obtineant, sive realia sint conjuncta per se
& intrinseca conjunctione personalibus, sive
per accidens? R. Non aliâs procedere, quam
si tantum per accidens sint conjuncta, ex in-
tentione speciali voventis, non etiam si per
se. Ratio prioris est, quia tunc votum est
quasi duplex, & pars realis est per se distin-
cta, & potest per se impleri, quia tantum per
accidens conjungitur. Unde ut deberet ab
ipso vovente, etiam in casu, quo non potest
prestare personale, ita etiam tenebitur ad e-
jus præstationem hæres, defuncti jus repræ-
sentans, v. g. Si quis promiserit ire Romam,
& offerre munus ad limina Apostolorum,
quamvis impotentia eum excusare posset ab
itinere, non tamen ab offerendo munere,
quod per accidens conjunctum itinere, per se
tamen ponit votum separatim. Posterioris
ratio est quod eo casu reale sit accessorium
personali, illudque sequatur, censeturque
cum

Quum illo unum votum; ut, sicut personale non transit ad heredes, ita nec reale possit transire, quod est adjunctum, & quod præsupponit personale, quodque frustra foret, personali extincto, ad quod oneratur. Exemplum dari potest in eo, qui vovit se & sua tradere Religioni, qui si excusetur ab obligatione tradendi se, per consequens & excusetur ab obligatione tradendi sua. Similiter si contingat talem ante ingressum mori, haeres, sicut non tenetur ingredi Religionem pro defuncto, quia est votum personale, ita nec bona tradere Religioni, quia erant tantum promissa ut adnexa statui Religioso voventis: quo tamquam principali non sublecuto, cessabit & votum honorum accessorium, quod censetur extinctum, principali extincto, sine quo non stat accessorium. Vid. Suarez d. c. 21. n. 14.

Obstare dictis videtur c. Licet 26. h. t. ubi filius Regis tenetur ad votum mixtum Regis: verum hoc non alias, uti modò dictum est, quam quia ipse sponsee suscepit votum paternum, & principale & personale. Obstare magis c. Quod super eod. ubi qui voverunt succurrere terræ Sanctæ, si impediuntur, nihilominus tenentur expensas, quas eundo facturi erant, mittere in subsidium terræ Sanctæ: & tamen istæ expensæ erant accessorium istius itineris, & personali voto per se adjunctæ, siue eas accipias de expensis itineris, siue de iis, quæ requiruntur in subsidium belli. Resp. communitè, textum istum non loqui de impotentia per se excusante ab obligatione voti, quia ista non indiget commutatione, sed de ea, quæ reddebat dñi. item, aut minus utilem voti observationem, quia utile non foret terræ Sanctæ implementum voti, ut videtur colligi ex verbis, *votum non possunt inutiliter implere*. Quæ expositio est textui consona, cum loquatur de commutatione voti, ut necesse sit, non fuisse impedimentum omninò liberans, cujus ideo fit commutatio in aliud commodius, per quod aliquatenus tendat in finem voto intentum. Quo modo d. c. Quod super potest accipi & de peregrinatione, religionis tantum causâ vota, in qua difficultas executionis non facit, quo minus obligatio duret, atque ita commutatio fiat; in qua & expensarum, licet per se conjugarum, habeatur

ratio, quod & ex illis crectas geritur: vel de voto facto in subsidium terræ Sanctæ per pecuniam, vel per operas, quia per rium subsidium certum per accidens conjunctum est voto peregrinationis principali voto cessante, eius obligatio atque ita submitendum subsidium, cum votum separatum. Quod & dicitur de rorum subsidium non sit præstandum propria persona, sed in aliena, quæ est loci pñiarii subsidii. Quod si in persona pñiarii fuerit præstandum, causâ excusans a pñiarii, etiam excusabit ab ipso subsidio est per se conjunctum ipsi peregrinatione, secundum dicta, non obliget. Vid. Suarez n. 12.

Dicta itaque de obligatione voti accedenda, nisi quid superveniat, quod ab hac ratione liberet. Quod Primo contingit sufficientem materiam, aut eam factam inabilem, indifferentem, majoris boni impetum: talis enim ut ab initio in votum inducitur, ita & postea deducta vocatur arg. § Idem juris vers. Item contrahit. De stipulat.

Secundo, per irritationem Superiorem, quæ est subiectus, saltem quoad materiam. Quæ potestas ex parte irritantis non potest esse spiritualis, vel fundata in potestate jurisdictionis, sed & extra eam est in laicis, potestatis dominicæ aut patris. Sic dominus potest irritare vota servi, quatenus sibi sit potestatis dominicæ, quoad usum actionum, quæ dominus habet, & vovendo non potest auferre. Summa c. 12. nu. 64. Si non sint dominus non est potestas domino ea irritandi.

Potest & maritus, si non dicitur, irritare directè, ratione subiectionis, irritare uxoris. Navar. d. loco nu. 61. Et hoc quæ sibi, suæque familie vel subiecti sunt præjudicio. Gl. in can. Manifeste quæ Sanchez. De matrim. lib. 9. Disp. 3. & 4. Quo modo vota pro tempore irritantur ab uxore emissa non irritant, quia non sunt præjudicio, c. Licet sup. De convers. quæque vota castitatis, quantum ad partem debiti; nam materia potestatis non est subiecta marito: nec votum de elemosinam, quatenus ipsi datur est

absque licentia viri: aut votum Religionis, necdum consummato matrimonio, quia habet libertatem recedendi; non etiam eo consummato, nisi ex licentia viri, ut dictum supra, *De convers. conjug. nu. 2.*

Potest etiam uxor irritare vota mariti, in eius præjudicium tendentia, idque non ex causa subjectionis, quia ipsa subiecta viro, sed domini, quod habet in corpus viri, in quo si fiat iniustitia per votum viri, merito illud irritat. *Navar. d. c. 12. num. 64. Suarez. d. lib. 6. c. 4. num. 8.* Quæ ratione mariti votum non facit, quod minus uxori petenti debitum reddat. Uterque si conscientiam voverit, neutri est irritandi licentia, quod uterque juri suo cesserit, qua de re aliqua dicta sup. *d. tit. De convers. conjug. num. 8.* Quod si consenserit maritus voto uxoris, volunt posse nihilominus illud valide revocare vel irritare, *Navar. d. c. 12. num. 61.* quod licentiam dando non amiserit dominium vel potestatem. Peccabit tamen, si sine causa revocet, propter inconstantiam, & aliquam irreverentiam erga Deum *Suarez. d. c. 4. num. 19.* Vota ultramarina in subsidium terræ Sanctæ non posse uxorem irritare, habetur in *c. Ex multa 9. §. in tanta h. r.* ex ratione, ne in tanta necessitate Christiani populi terræ Sanctæ impediatur subsidium. Unde aliud dicendum de peregrinatione ex privata devotione.

Pater vota impuberum filiorum irritat, idque vi patris potestatis, cui ita subiectus est filius ante ulum rationis, ut regi debeat voluntate patris, & voluntas patris voluntas filii censetur. Quod volunt procedere, etiam si ante pubertatem sit doli capax, quia jura absolute loquuntur: ut non esset eorum definitio, etiam si ratio esset in particulari. Et hoc procedit etiam quoad votum, quod referretur ad tempus pubertatis, quia & hoc illo tempore pater irritabit, si à neutro sit confirmatum eo tempore, quia habetur factum ab impubere, atque ita à principio infimum. *Suarez. d. lib. 6. c. 6.* Irritat & patet vota puberum sub potestate: non tamen omnia, sed tantum quæ ratione obedientiæ, aut alias, sunt sibi nociva, cuiusmodi sunt vota realia de bonis paternis, extraordinaria jejunia, longa peregrinatio, *can. Mulier xxxii. qu. 2.* *Suarez. ib. c. 5.* Excipiunt aliqui peregrinationem in sub-

sidium terræ Sanctæ, *arg. d. c. Ex multa 9. §. in tanta hoc tit.* quod loquitur de milite, in quo ponit extraordinarium jus, non extensibile. Ut sit dubia ista exceptio, licet admitti posset ex jure naturali, si sine expensis patris subsidium ferre vererit. Vota non nociva non irritat, ut castitatis, Religionis, & similia, *can. 1. c. 2. xx. qu. 2. c. Ad nostras. sup. De Regularib.* Emancipati vota non irritat, quia cessat potestas, etiam, quæ emisit filius in potestate existens, quia potestas ista fundata est in patria potestate, quæ sublata cessat & irritandi effectus, ab ea dependens.

Quoad potestatem spirituales, certum est ⁷⁰ Pontificem Rom. posse irritare vota omni re fidelium, cuiuscumque status, saltem indirectè, in materiis illis, unde præjudicium esse posset Ecclesiæ, vel quæ ob specialem rationem pertinent ad jus Pontificis, *cap. 2. sup. De prelat. c. 6. Sicut 27. sup. De iurejur. Suarez. d. lib. 6. c. 2.* Idem obtinet in Episcopis, & aliis Prælati Religionum, quoad suos subditos, qui suorum Religiosorum vota omnia irritare possunt, in quacumque materia, idque ex vi professionis, secundum quam sunt subditi Prælati suis, quantum ad suas operationes, *Suarez. ibid. cap. 7. Bas. Pontius De matrim. l. 7. c. 5. num. 17.* Videtur excipi transitus ad arctiorem Religionem, cuius non videtur posse irritare votum, ne impedire videatur propositum divinitus inspiratum, *c. Licet sup. De Regularib.* Exercent & istam potestatem Prælati Monialium circa vota suorum Monialium; nam & illis est jus præcipiendi intra limites suæ gubernationis *Suarez. d. cap. 7. num. 19.* Et hoc ita quoad professos, ex vi status religiosi.

Dubium autem est, An eadem potestas sit ⁷¹ circa vota Novitorum? R. Non esse directè saltem, quia in iis deest subiectio ex obligatione obedientiæ, *Navar. c. 12. num. 65.* in qua fundatur directè ista irritatio. Probabile tamen esse, indirectè, seu ex parte materiæ, posse Prælatos ea irritare, si convenienti ordini Religionis officiant, quia eatenus Prælati habent potestatem in Novitios, non convenientem ex voto, quod necdum emissum, sed jurisdictione, cui pro tunc subsunt Novitii. Imò videntur talia vota impeditiva majoris boni, & ideo pro tunc non obligare, si

ita jubent praelati: debent enim Novitii servare Regulam, & esse parati obedire, ut probent Regulam, & proberentur Suarez *d. cap. 7. num. 11.*

72 Alia dubitatio est, An irritatio locum habeat in votis, quae praecesserunt statum subjectionis? R. Non esse quaestionem; quando non impediunt executionem muneris, quia nihil obstat, quod minus absoluta maneat, & irritati non possint, sed tantum si officiant: & tunc dicendum, prevalere jus Superioris, & obligationem justitiae, quae ex munere suscepto nascitur, sive in mutatione fuerit commissum peccatum, nec ne. Sic maritus vota uxoris ante matrimonium emissa, quatenus sibi praedictant, irritate potest, quia per mutationem status mutata fuit voti materia: coepit enim per matrimonium mulier subesse viro. *can. Mulier XXXII. q. 5. Suarez d. lib. 6. c. 2. nu. 9. c. lib. 4. c. 16.*

73 Tertio, Per Commutationem, qua in alia melioris aut aequalis obligationis vota convertuntur, etiam propria auctoritate, quando scilicet bonum est melius, *c. 4. h. tit. c. 3. sup. De iurejur.* Nam cum obligatio voti ea sit, ut quod vovisti reddas, id quod melius & gratius est Deo creditori, persolvendo cumulate satisfeceris. Si melius non sit, aut dubitetur, an sit, opus est auctoritate praelati, habentis Episcopalem jurisdictionem, *c. 1. h. t.* Potest autem omne votum commutari in votum Religionis, eum eius bonum sit Deo gratissimum, *c. 4. h. t.*

74 Quarto, per Dispensationem, Dispensare est condonare voti obligationem nomine Dei. Competit praelatis, habentibus auctoritatem Episcopalem; non tamen sine causa, ne temere quaesita Deo obligatio remittatur. Navar. *c. 22. num. 75. c. seqq.* Competere summo Pont. super omnium Christianorum votis dispensare, non est dubitandum, idque ex potestate immediate sibi a Deo concessa.

Est & Episcopis ordinaria potestas dispensandi super votis subditorum, quae non sunt specialiter reservata, *c. 1. h. t.* ubi id Episcopo dicitur concessum, de quo ibidem sermo, non de Pontifice. Nec obstat, quod *d. c. 1.* tantum fiat mentio commutandi voti, quia addita in eius fine, & secundum hoc habet exinde dispensare. Et ita habet consuetudo, quae etiam

sine textu sufficit ad dandum jurisdictionem. Pro qua facit ratio, quod scilicet necessarium est illa potestas ad regimen Episcopale, ut opus est dispensatione, ea praestetur ab Episcopis. Vid. Suarez *d. lib. 6. c. 10. num. 1.* Specialiter reservata Pontifici sunt quinque, Religio approbata, castitatis perpetuae, perpetuitatis ad limina Apostolorum, ad S. Petrum Compostellam, & Ultramarinum. *Extr. Et si Dominici De poenit.* Suarez *d. l. 6. c. 2. c. 3.*

Quaeritur autem, Quo jure competat Episcopis haec potestas dispensandi & commutandi. Eam esse communicatam D. Petro, & suis successoribus, per illum verò Episcopis quorum dignitas licet a jure divino originem, & sit illis communicanda jurisdictionem, & sit illis communicanda jurisdictionem, ut dicitur *De constit. nu. 23.* nihilominus per Christum est illis immediate collatum, ut quod eumdem limitari, licet non auferri. Suarez *10. nu. 7.*

Parochis non est dispensandi potestas nec Praelatis Episcopo inferioribus, ad id ex privilegio, consuetudine, vel specialitertate Pontificis, vel nisi habeant Episcopalem jurisdictionem, ut sunt Regulares Praeempti, qui proinde cum suis Religiosis potest dispensare.

Q An summus Pontifex dispensare possit super uno ex essentialibus votis solenni? Videri non posse, per *c. 6. inf. tit. 1. de votis* ita dicitur adnexa Regula monastica, contra eam nec summus Pont. possit dispensare licentiam. Secundò, quod consecratus durat, nec possit tolli per Pont. & tunc votum Deo non sit profanis usibus mutandum. Contrarium tamen verius & receptius est Navar. *Conf. 38. n. 9. b. 1.* Covarr. *ad l. 17. c. 18. De testam.* Probatur primo, quod Pont. dispensare potest circa votum perpetuae castitatis, ut patet ex *Extr. Et Dominici De poenit.* ubi eius dispensatio reservatur Pontifici. Ratio est, quia in eo non potest censeri excepta auctoritas Pont. ut in solenni idem sit dicendum, cum solenni dependeat tantum ex Ecclesiae constitutione, *c. Votum eod. in 6.* quae non legitur, quo minus ab ea recedat, ita causis

lante. Facit, quod Ecclesia approbet Religiones, quæ alias non approbaret effectum obligationis quoad professionem ultra votum simplex. Ut, cum obligationem induxit Ecclesia, possit & eandem tollere. Eius enim est solvere, cuius fuit ligare, & unumquodque naturaliter tollit eo modo, quo ligatum. Nihil obstat d. c. 6. quia non accipiendum, quasi simpliciter denegaret Pontifici auctoritatem dispensandi, sed quod non facile eod deveniendum Et hoc ex eo intelligitur, quod Pont. ubi redarguit Abbatem, qui sibi arogabat licentiam dispensandi cum Monacho, ad retinendum proprium. Unde dicitur Pont. aliqua ex aggeratione hyperbolica, ducto argumento à majori ad minus, quasi dicens, M. hi non licet, quo modo tibi licebit? Aut dici potest ibi agi de dispensando cum Monacho, ut tali, quia repugnet essentia status religiosi, non obstringi voto continentia. Non repugnat autem enim à monachatu eximi, ut, destructo subiecto, vota ei adnexa cortuant, Felin. in c. Si quando n. 5. De rescriptis. Non obstat, quod consecratio sive benedictio auferri nequeat; nam voti solemnitas non consistit in benedictione aliqua, nec illa facit Religiosum, sed in Ecclesiastico statuto, quod mutari potest ab eo, qui induxit. Et ut non possit Deo dicatum ad profanos usus transferri, hoc tamen intelligendum, nisi sit causa id exigens. Multo magis idem dicendum de dispensatione super voto sacerdotii, cui ex Benedictiæ constitutione est adnexum votum castitatis. Vid. Nav. d. Conf. 38. Sanchez. De matrim. lib. 3. Disp. 8. au. 6. & 7. Bas. Pontius lib. 7. c. 10.

77. Q. Postremò, An ad valorem dispensationis istius requiratur iusta causa? R. Posse videri, ad dispensationem Pont. non esse opus causa, quod in omni voto censetur excepta ejus auctoritas: verius tamen, sine legitima causa, eaque publica, dispensationem esse nullam. Ratio est, quod dispensatio inferioris in lege Superioris non possit esse valida sine causa, cum voluntas inferioris per se non sit efficax ad mutandum jus Superioris solo suo arbitrio; cum habeat sibi tantum concessam potestatem dispensandi tamquam bonus paterfam. qualis non esset, sine causa legitima dispensando super votis, sed dissiparet potius. Dixi.

eaque publica, quia rationi difformis est, spectari privati alicujus bonum, neglecto detrimento status religiosi. Idem multo fortius dicendum in inferioribus Prælati. Causa itaque dat per dispensationem à voto libertatem: in quo cum irritatione convenit, quamvis in aliis hæc duo inter se discrepent, ut videre apud Suarez d. lib. 6. c. 1. n. 13.

Denique causa legitima in omni dispensatione requisita magis est facti quam juris, desumique potest ex modo votendi, qui fuit indiscretus, aut ex parte materiae relatæ ad personam, cui moraliter posset ex causa ruina, aut ex necessitate sive utilitate magna publica, aut alia ex causa prudenti arbitrio definienda.

TITULUS XXXV.

De Statu Monachorum.

SUMMARIUM.

1. Satus quid hic significet.
2. Monachi, Regulares & Canonici qui dicantur.
3. Mulieribus se Religioni dantibus an retine crines abscindantur?
4. Monachi nihil proprium possidere possunt.
5. Donare an possint?
6. Monachi proprietarii poena.
7. Parochii non presciciendi.
8. Moniales tenentur ad clausuram.
9. Professus laxiorem regulam an teneatur sequi reformatam arctiorem?
10. Moniales ad clausuram an cogi possint. Regula ad hoc non obligante?
11. Concilia Provincialia singulis triennii celebranda.

STATUS hic pro vitæ conditione capitur, per quam alteri quis divincitur: v. g. professus per votum triplex, castitatis, scilicet, paupertatis & obedientiæ, adstringitur vitæ religiosæ. Quam alii solitariam & contemplativam, à cœtu hominum remoti, degunt, plangentium potius, quàm docentium officium habentes, can. Monachus xv. q. 1. dicti Monachi quod soli agant: alii inter

§ 2 homi-